

**JAMIYATIMIZ EKOLOGIK MADANIYAT, BARQAROR EKOLOGIK
RIVOJLANISH YO'LIDA**

ABDUNAZAROV SAIDAXMAD ABDUMALIKOVICH

Jizzax Politexnika institute

“Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi mudiri

Iqtisod fanlari nomzodi, dotsent

Annotatsiya: *Ushbu maqolada insonning uzoq umr ko'rishining asosi sog'lom ekologik madaniyatga qat'iy rioya qilish ekani, buni har bir inson ongli va maqsadli anglab yetishi lozimligi ta'kidlangan.*

Kalit so'zlar: *ekologiya, tafakkur, ta'lim, tarbiya, madaniyat, jamiyat, tabiat, atrof-muhit, boshqaruv.*

Annotation: *This article states that the basis of human longevity is strict adherence to a healthy ecological culture, which everyone should understand consciously and purposefully.*

Keywords: *ecology, thinking, education, upbringing, culture, society, nature, environment, management.*

Kirish. Hozirgi kunda jamiyatning tabiat bilan o'zaro munosabatini uyg'unlashtirishning asosiy omillaridan biri ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsning madaniy kamolotida tabiatning ma'naviy ahamiyatini chuqur anglashni shakllantirishdir. "Inson tabiati" tizimi elementlarining o'zaro ta'sirida insonning ma'naviy kamoloti nuqtai nazaridan axloqiy jihat aniq ko'rinadi. Insonning ma'naviy dunyosi asosida tabiiy olamning madaniy o'zlashtirilishi, pirovardida tabiatga munosabat uchun javobgarlik insoniyat jamiyatining o'ziga xos kundalik harakatlari amaliyotida namoyon bo'ladi.

Adabiyotlar tahlil va metodologiyasi. Amaliy ishlab chiqarish faoliyatining barcha darajalarida kasbiy tafakkurni ekologlashtirish, eng avvalo, ishlab chiqarishning ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ma'naviy va ekologik oqibatlarini,

iqtisodiy vazifalarni tashkil etishga qodir mutaxassislarni tayyorlashni talab qiladigan dolzarb vazifadir.

Muhokama va natija. Zamonaviy ta'limning asosiy vazifasi odamlarga nafaqat ekologiya fanining ob'ekti va predmeti haqida ma'lumot berish, balki tabiatga yangi munosabat madaniyatini shakllantirishdir. O'quv jarayonini tashkil etishda ekologik ta'limning kasbiy tabaqalanishi, uning ob'ekti bo'lgan shaxslarning kasbiy oqibatlarini, kelajakdagi shaxsiy faoliyatning ekologik oqibatlarini, atrof-muhitni muhofaza qilish zarurati asosida yangi madaniyat turini shakllantirish qonuniyatlarini tushunish. kuzatishni talab qiladi. Nazariy tafakkursiz tabiat va inson o'rtasidagi mavjud bog'liqlikni bilib bo'lmaydi. Kishilarning ekologik madaniyatini, atrof-muhitni muhofaza qilishda faol hayotiy pozitsiyasini shakllantirish jamoat sa'y-harakatlarini maqsadli yo'naltirishni talab qiladi. Ekologik targ'ibot va targ'ibotda aholi o'rtasida atrof-muhitni muhofaza qilish uchun tarixiy mas'uliyat hissini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Shu asosda ta'lim va ong tizimini o'zgartirmasdan turib, ekologik madaniyatni shakllantirish mumkin emas.

Ekologik ta'limning nazariy va uslubiy asosi quyidagi umume'tirof etilgan besh tamoyilga asoslanadi:

1) Olamning moddiy elementlari murakkab o'zaro ta'sir tizimini aks ettiradi, biosferaning ekologik muvozanati, uning qismlari o'zgarishi o'zaro bog'liqdir;

2) tabiatni muhofaza qilish madaniyati tabiatni muhofaza qilish faoliyatiga moddiy olamdagi munosabatlar va o'zaro bog'liq harakatlar qonunini qo'llashni taqozo etadi;

3) inson va jamiyat tabiat evolyutsiyasining tabiiy natijasi bo'lib, tabiatdan ajralmasdir ("jismoniy shaxs"ning o'zaro birligi qarama-qarshidir va yagona butunlikni tashkil qiladi);

4) biosferaning ekologik nomutanosibligi shundan iboratki, inson va jamiyatning tarixiy rivojlanishidagi o'zgarishlar texnik taraqqiyot bilan emas, balki

jamiyat va tabiat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni boshqarishda sub'ektiv omil madaniyatining etishmasligi bilan bog'liq;

5) tabiat ijtimoiy munosabatlarning tabiatiga, ayniqsa, atrof-muhit sharoitlariga ta'sir qiladi. Ana shu uslubiy tamoyillarga asoslanib, ekologik ta'lim va tarbiya jamiyat oldida turgan ekologik muammolarni uning tarixida shakllangan irsiyatga asoslangan holda hal etishda yordam beradigan yangi va ilmiy asoslangan bilimlarni berishi mumkin.

Ekologik ta'lim va tarbiyaning yaxlit, uzluksiz, tushunarli tizimini yaratish muammosi dolzarbdir. Bu tizimda asosiy e'tibor barcha odamlarni fan va ishlab chiqarishni ko'kalamzorlashtirish, amaliy faoliyatda madaniy ko'nikmalarni shakllantirishga oid bilimlar bilan qurollantirishga qaratilishi kerak. Shu bilan birga, tabiiy muhitga antropogen ta'sirni kamaytiradigan inson infratuzilmasi: texnik va texnologik imkoniyatlar; Shuningdek, intellektual salohiyat darajasini ham hisobga olish kerak.

Mamlakatimizda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, bu borada fuqarolik jamiyatini faol jalb etish, davlat va nodavlat institutlariga ishonchni yanada mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega 9 ta qonun qabul qilindi. Sababi, ma'naviy-ma'rifiy muassasalar: klublar, madaniyat uylari va saroylari, madaniyat va istirohat bog'lari, mikrorayonlardagi ma'naviyat xonalari, kutubxonalar va boshqalar. Atrof-muhitni muhofaza qilish institutlari sifatidagi faoliyati orqali ekologik ta'lim samaradorligini ta'minlash. Ular ommaviy ijtimoiy tuzilmalar, folklor-pedagogik va didaktik majmualar sifatida ishlaydi, ular ekologik ta'lim va tarbiyada aholining ijtimoiy va ekologik faolligini oshirishga, shuningdek, individual mehnat faoliyati va turmush tarziga muvofiq shaxsning ekologik xususiyatlarini shakllantirishga yordam beradi. . Shu asosda kuchli ekologik madaniyat shakllanadi va bu jarayon barqaror ekologik muhit garoviga aylanadi.

Yuqoridagilardan quyidagi xulosalar chiqarish mumkin:

1) odamlarni ekologik madaniyat tarixi merosi asosida tarbiyalash mazmuni ko'p bosqichli, murakkab jarayon bo'lib, obyektiv va subyektiv sharoitlarning ta'sir yo'nalishi;

2) obodonlashtirishda jamiyat hayotining ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ma'naviy-axloqiy sohalarining nisbatan mustaqil rivojlanishi o'z ifodasini topadi;

3) ekologik madaniyatning rivojlanishi ob'ektiv hodisa bo'lsa ham, unda inson omilining roli ortib borishi tabiiy;

4) ekologik madaniyat tarixini o'rganish, undan saboq olishning mukammal institutsional tizimini shakllantirish – davr talabi;

5) ta'lim, fan, san'at, adabiyot, ommaviy axborot vositalari tizimi, ekologik muhitning kundalik hayotdagi ahamiyati, inson va tabiatning o'zaro ta'siri va atrof-muhitni muhofaza qilish zarurati;

6) Ekologik madaniyatni tarbiyalashda tarixan shakllangan psixologik va ijtimoiy-psixologik omillarning roli katta. Bu erda insonning ma'lum bir ekologik madaniyatni, shu jumladan shaxsiy psixologik fazilatlarini belgilaydigan axloqiy me'yorlar va qoidalarni ishlab chiqish istagini hisobga olish kerak.

Xulosa. Xulosa o'rnida shuni alohida aytib o'tish zhoizki, hozirgi kunda insonning uzoq umr ko'rishining asosi bu sog'lom ekologik madaniyatga qat'iy rioya qilish bog'liq. Buni esa hozirgi kunda jamiyatimizda har bir inson ongli va maqsadli anglab yetishi lozimligi maqsadga muvofiq bo'lar edi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. I.A. Karimov "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". T: "Ma'naviyat" 2008 B.61.

2. I.A. Karimov "Bugungi kunning eng muhim vazifasi – islohotlarimizni faqat yutuqlar bilan cheklanib qolmasdan, yangi bosqichga olib chiqishdir". 23 jild. -T .: "O'zbekiston, 2015. – 245 b.

3. A.T.Qo'ldoshev, B.N.Omonov "Arxitektura va qurilish sohasida innovatsion texnologiyalardan foydalanish istiqbollari" xalqaro ilmiy-texnik konferensiya materiallari. Samarqand 2016 yil 27-28 may, 148-bet.

4. B.N.Gapparov "Innov technologylarning atrop muhit muhiti va rivojlanishi muammo va istiqbollari" mavzusidagi halqaro ilmiy-technician anjumani ilmiy ishlar tuplami Toshkent 17-19 sentyabr 2020 yil, 1-tom 359-362 betlar.